

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDĂCTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechi 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Data falsă în testamentele olografe, de dl Hippolyte G. Nicolescu, doctor în drept dela facultatea din Paris, avocat.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unile*: Ion Dumitrescu cu Dimitrie Sintescu.

Data falsă în testamentele olografe

Una din cele mai importante chestiuni, în doctrină și în practică este chestiunea datei false în testamentele olografe.

Când o dată e recunoscută falsă (fără să fie vorba de captațiune sau incapacitate), testamentul ce o cuprinde este el nul sau valabil?

În primul loc, trebuie să ne dăm seamă de câteva ipoteze practice și să punem în lumină chestiunea neexactității unei date și chestiunea fraudei, cari sunt cu totul deosebite; adesea se întâmplă ca cineva după ce și-a scris testamentul la o dată din trecut, după un timp oarecare îl recopiază fără să facă nici o schimbare și numai în scop de a 'i asigura păstrarea lui, dacă hârtia pe care era scris începe a se rupe; sau pentru a 'l scrie mai bine și cu mai multă îngrijire; și mai totdeauna involuntar, mașinal, testatorul reproduce data inițială. Și chiar dacă o face cu voință, o face numai cu scop de a arăta că nu e vorba pentru el de o voință recentă, dar de un act hotărât și făcut mult înainte și fără nici o intenție frauduloasă.

Dacă actul s'a scris pe timbru cu filigram sau cu

o cerneală de invenție nouă chimică, dovada neexactității ar rezulta materialmente, adică prin faptul stabilirii că filigramul sau cerneala inventată este de o dată ulterioară datei prevăzute în act.

În acest caz, cum nu e vorba nici de captațiune nici de incapacitate, se poate oare spune că testamentul e nul?

A priori, rațiunea și bunul simț răspunde negativ, vom vedea dacă cerințele legii și rigoarea formalismului poate duce la o soluțiune contrară.

Dar mai întâi de toate să vedem ce se înțelege și ce constituie o dată falsă.

Sunt două moduri de a concepe falșitatea unei date. Cel mai simplu e acela de a considera falsă o dată ce nu corespunde zilei când a fost scris actul, indiferent dacă corespunde sau nu evenimentului ce ar fi destinată să constate. De exemplu: un testament este scris și subscris la 1 Martie, dar nedatat, iar după zece zile s'ar pune data exactă de 10 Martie; această dată în înțelesul și sub raportul arătat mai sus nu e falsă fiindcă corespunde exact zilei când a fost pusă, fiindcă din punctul de vedere în care ne-am pus nu ne ocupăm de a ști dacă ea trebuie să corespundă sau nu realizării unui fapt sau eveniment precis. Un singur punct trebuie luat în considerație în ipoteza noastră, anume dacă data corespunde zilei ce ea indică, și din acest punct de vedere de sigur că este exactă.

Dar nu din acest punct de vedere trebuie să con-

cepem falsitatea datei. Când vorbim de falsitatea datei în un testament olograf, nu ne ocupăm despre aceea care ar corespunde sau nu cu ea însăși, ci avem în vedere corelațiunea precisă și exactă a datei cu faptul ce ea vizează și pe care această dată trebuie să 'l fixeze în timp.

Așa dar, în materie de testament trebuie să presupunem că este un moment distinct și independent cu totul de dată, când testamentul se mântue, fapt ce realizează perfecțiunea juridică a actului, pe care fapt data trebuie să-l precizeze în timp: ea va fi falsă când cu toate că e exactă în sine, se găsește însă neexactă în raport cu faptul esențial destinat a da testamentului realizarea lui juridică.

Care va fi acest fapt? Avem două elemente în fața cărora ne găsim: scrierea și subscrierea testamentului. De sigur că scrierea nu va fi elementul care să dea testamentului perfecțiunea juridică, fiindcă fără subscriere nu există testament. Astfel toată lumea e de acord a găsi în punerea iscăliturii pe testament faptul ce încheie testamentul. Așa fiind, data pentru a fi exactă trebuie să corespundă cu ziua subscrierii testamentului. O dată falsă va fi deci aceea care nu va corespunde exact zilei subscrierii testamentului, fie că va cuprinde o dată viitoare (post-dată) fie că va indica o zi din trecut (anti-dată).

Această definiție cu toate că în general e admisă, nu e cu toate acestea la adăpost de orice critică, în ce privește faptul ce servă de încheiere a testamentului. În adevăr, presupunând un testament scris și iscălit, în care testatorul a lăsat în alb țifra unui legat. Această țifra este și ea un punct esențial. Țifra a fost încă complectată după zece zile. Testamentul a fost iscălit la 1^a Martie, și la 10 Martie testatorul a umplut locul lăsat intenționat în alb punând data de 10 Martie. Nu s'ar putea oare zice că testamentul s'a desăvârșit cu actul ce complectează ambele părți esențiale: semnătura și scrierea, așa dacă scrierea nu a fost complectată decât după iscălitură, data încheerii testamentului va fi aceea a zilei când scrierea a fost complectată și nu ziua iscăliturii?

S'ar putea spune în acest caz, că, data ar fi falsă pentru că menționează ziua de 10 Martie în loc să indice data de 1 Martie a semnăturii? Sau invers,

dacă testamentul purta indicația zilei semnăturii (1 Martie), nu s'ar putea zice oare, că ea nu corespunde săvârșirii testamentului fiindcă aceasta nu a fost încheată desăvârșit decât la 10 Martie?

Iată dar, că admitând definițiunea că dată falsă e aceea ce nu corespunde momentului încheerii testamentului, o dificultate secundară se naște: aceea de a se ști care este actul ce constituie încheierea testamentului? Dar lăsăm la o parte această dificultate specială pe care ne mărginim numai să o semnalăm și luând de bună interpretarea generală, care face din dată nu o formalitate cerută pentru ea însăși, dar un mijloc de a preciza din punct de vedere cronologic momentul când testamentul a atins perfecțiunea lui juridică, concluziunea riguroasă la care ar trebui să ajungem în chestiunea falsității datei ar fi, că, testamentul ar fi nul nu numai când a fost recopiat cu vechea lui dată, dar și când scris și iscălit a rămas în stare de proiect până când i s'a pus data; și în cazul din urmă, dacă testatorul prin un fel de antidatatură pune data zilei corespunzătoare zilei când testamentul său a fost iscălit, ar rezulta să fie dată falsă din primul punct de vedere fiindcă nu corespunde ei însăși, să fie exactă din al doilea punct de vedere fiindcă corespunde zilei iscăliturii și deci testamentul să fie valabil.

Iar dacă s'ar face din data testamentului un element complementar perfecțiunii testamentului, în asemenea caz ar trebui ca data să fie exactă din ambele puncte de vedere indicate. Data falsă din un singur punct de vedere arătat mai sus ar face nul testamentul.

Iată rezultatele practice la care ar trebui să ne ducă aceste formalități și riguroasă teorie.

Chestiunea fiind astfel precizată, să vedem soluțiunea dată în Franța. Acestei țări se cuvine primul loc, fiindcă testamentul olograf modern este creațiunea ei.

În Franța opiniunea constantă și universală asupra acestui punct urmată atât de doctrină cât și de jurisprudență este:

Data e falsă când nu corespunde actului care încheie testamentul și ceea ce face perfect acest act este semnătura testatorului. În principiu data care nu corespunde semnăturii va fi deci o dată falsă, și o

dată falsă este o dată nulă, falșitatea datei fiind egală lipsei de dată ¹⁾.

Argumentarea e aceasta: legea vrea să știe în ce zi s'a făcut testamentul, a arăta o zi înainte ori alta din urmă a acestui moment, nu înseamnă a indica ziua testamentului, data lui; ori, un testament care nu arată data sa, e nedatat și prin urmare lipsit de formalitatea cerută de lege prin art. 970 c. civ. francez ²⁾.

Toată lumea juridică primește această argumentare când este vorba de o antidată pentru că testatorul a putut prin antidatare să îndepărteze incapacitatea lui, să fraudeze legea; dar nu vād de ce s'ar opri cu gândul aci, când rezultatul ar trebui să fie același și nulitatea tot așa de sigură, dacă s'ar fi adăogat că, cu toate că testatorul nu ar fi fost nici odată incapabil sau a căutat în mod intenționat să antidateze testamentul său, să se considere că ar fi o fraudă la lege.

Din contra se caută temperarea rigorei acestei teorii și testamentul se menține când antidatarea lui s'a făcut nu cu intențiune ci din eroare. Dar chestiunea când ar fi antidatare voită și când antidatare eronată?

De sigur, dacă prin inadvertență testatorul datează testamentul său la 1 Aprilie, pe când în aceea zi era 31 Martie, în asemenea caz există eroare caracterizată, eroare de fapt și neexactitatea e comisă fără voință. Eroarea datei în asemenea caz nu va fi o cauză de nulitate, dar cu condițiunea numai ca testatorul să îndrepte greșala.

Această îndreptare însă nu se poate face decât prin acele cuprinse în testament, cēci: «ex testamento, non aliunde» ³⁾.

Dar și această rigoare a probei e temperată prin teoria probei însăși, cēci dacă se cere ca numai testamentul însuși și prin el însuși să fie singurul mod de a dovedi și antidatarea, în foarte rare cazuri proba antidatărei va rezulta din testament. În Franța, s'a admis că în principiu eroarea datei din un testament făcută de testator prin inadvertență,

nu e forțamente o cauză de neexistență a datei și nu atrage nulitatea testamentului.

Care ar fi însă soluțiunea franceză, în ipoteza pomenită mai sus când testamentul a fost după un timp recopiat cu data lui veche?

Și aci, a priori, s'ar putea zice că antidatarea a fost inconștientă, căci testatorul nu a voit să indice o dată falsă, el avea intențiunea numai a 'l recopia pentru a conserva proba materială a voinței lui hotărâtă la data inițială. Cu toate acestea faptul de a pune în acest caz cu știință o dată anterioară, nu a trecut neobservat, și precum în drept a ști este a voi, prin urmare, falșitatea datei în cazul nostru a fost voită, dacă a fost intenționat realizată, din eroare fie de fapt ori eroare de drept, de care însă nu se ține seamă, decâteori este vorba de o solemnitate de formă cerută de lege.

Aceasta ar trebui să fie soluțiunea după teoria franceză.

În adevăr, data falsă fiind echivalentă lipsei de dată, anulează testamentul, pentru că art. 970 c. civ. fr., face din dată un element esențial dintre solemnitățile de formă ale testamentului olograf. În asemenea caz rectificarea nu va putea rezulta decât dintr'o declarațiune expresă a testatorului indicându-se data exactă a zilei când testamentul a fost recopiat contrazicând astfel data inițială reprodușă din originalul primitiv. Această rectificare nu ar mai fi admisă dacă ar fi să răsară din elemente produse sub o formă inconștientă de testator, fiindcă aceste elemente nu determină prezumpțiunea de nevaliditate rezultând dintr'o afirmațiune voită falsă.

Cel puțin logic vorbind se poate ajunge până aci cum au făcut câteva hotărâri din Germania cu asemenea rigoare de principii.

Dar, dacă toată lumea juridică din Franța acceptă aceste soluțiuni riguroase în materie de *antidată*, există însă o opiniune contrară în ce privește post-data. Ilustrul jurisconsult Demolombe în tratatul său „Des donations“ tome IV No. 87, expune în mod excelent acest fel de «via media», după care se pare că se orientează astăzi doctrina în Italia unde ea și în Franța elementele problemei sunt exact aceleași.

Demolombe după ce privește principiile puțin sylogistice cari domină sistemul francez asupra datei

1) V. Planiol, ed. 4, t. 3, No. 2690, jurispr. cas. 1898; D. P. 98 I. 214; D. P. 96. I. 196.

2) V. cas., D. P. 1905 I. 184.

3) «Ex propriis verbis, ex visceribus testamenti, non extrinsecus aut aliunde».

falsă, examinează ipoteza post-datei, luând cazul unui testament făcut în anul 1870 și datat 1872, și pentru această ipoteză dă o explicațiune foarte apropiată celei care în urmă s'a reluat în Belgia și actualmente în Germania, explicație în privința căreia fără rezon s'a zis că nu a fost precedent în Franța.

Demolombe admite că în exemplul citat, dacă testatorul moare înainte de 1872, testamentul să fie nul fiindcă testatorul a voit ca testamentul său să fie considerat făcut în anul 1872, când testatorul însă nu mai există, nu se mai poate admite pentru dânsul posibilitatea chiar materială de a face un testament. Dar dacă din contra el a trăit până la acea dată, nu se poate zice că testamentul nu are dată sau are dată falsă, fiindcă trebuie cercetat dacă la 1872 trăia și era capabil testatorul.

Și dacă aceste elemente sunt întrunite la ambele momente, atât la confecționarea materială cât și la cea ideală a testamentului, de ce testamentul nu ar fi valabil?

După Demolombe, data în un testament este independentă de semnătură, și exprimă intențiunea testatorului adică momentul când crede a plasa manifestarea voinței sale din urmă. În această părere testamentul nu mai este un act în care toate se leagă prin o dependență chronologic indivizibilă, el devine un act divizibil în care diversele lui elemente se pot realiza la epoce diferite. Căci, dacă o post-dată devine valabilă la data ei, fiindcă e considerată pusă în acel moment, a fortiori va fi aceeași soluțiune când va fi vorba de un proiect scris și subscris pe care testatorul nu-l datează de cât posterior în momentul când el voește să devie testament⁴⁾.

Prin punerea datei în cazul din urmă, testatorul confirmă idealmente scrierea și subscrierea, aceste elemente se consideră realizate în momentul când voința testatorului confirmă anterioritatea materială. În chipul acesta scăpăm de formalismul riguros și a vedea anulându-se un testament, făcut în ziua chiar când testatorul înțelege a-l face, punând data la un proiect redactat de înainte.

Dacă Demolombe nu dă aceeași soluțiune la anti-

dată, este că testatorul nu poate ca la post-dată fi considerat a fi făcut valabil testamentul la data indicată, fiindcă la această dată dacă s'ar putea presupune existența intențiunilor testatorului cari s-au manifestat și materializat în urmă, nu poți însă admite că aceste intențiuni fuseseră deja în acel moment manifestate în formele cerute de lege.

Teoria lui Demolombe necontestat, realizează un progres al practicei contra formalizmului în caz de post-dată, însă fiind contrară logicei cam riguroase a spiritului francez nu a putut avea primirea pe care o merită.

Dar această „via media“ găsește apărători în Italia, cu toate formele mai strânse a articolului corespunzător din cod, art. 775 cod. civil italian, care mulțumindu-se a cere numai data (cum e art. 970 francez) cere ca această dată să arate anul, luna și ziua, ceace a făcut pe mulți să zică că determinarea unui moment precis de timp nu poate fi lăsată la voința testatorului, argumentare pe care jurisconsulții germani o aplică la § 2231, al. 2, din noul și cod civil german.

Cu toată preciziunea riguroasă a formulei legale, autorități ca *Vitali* în volumul său „Successioni“ III No. 126 p. 104, seq. și *Pacifico-Mazzoni*. „Trattato delle successioni“, III, ediția anul 1896, p. 20 și 11 nota, înclin în spre părerea lui Demolombe.

Dacă, logica riguroasă a spiritului francez, nu a primit syst. lui Demolombe, pentru că după astă logică trebuia tot sau nimic admis și nu era satisfăcută prin această via-media, adică rigoare în ce privește antidata și atenuarea în ce privește post-data și menține anularea ori căreia date necorespunzând cu ziua apozițiunei reale a semnăturii fără deosebire de post-dată și antidată, nu e mai puțin adevărat că această rigoare este întrucât-va atenuată prin regulile admise în materie de probă.

În adevăr jurisprundența franceză pentru a păstra caracterul de secret a testamentului olograf, neputând cere o certificare a datei lui, a trebuit forțamente să admită că, testamentul face dovadă în sine despre data lui față cu toată lumea, regula contrară principiului de drept comun, pe de altă parte față cu principiul pomenit deja, că proba în materie de testament se face numai prin testament și nici

4) Vezi Laurent, «Principes», de dr. civil, t. XIII, No. 209 și 212. Aubry, et Rau, «Cours de dr. civil français», t. VII, 4e édition, § 468, Note 25. Baudry Lacantinerie et Colin, «Donations», t. II, p. 45, note 3, No. 1919.

odată prin probe exterioare, căci «*ex testamento non aliunde*».

Din aceste principii rezultă că data vizată de lege nu e numai decît acea care a fost scrisă de testator, ci acea care rezultă din testament, din toate dispozițiunile testamentare în el cuprinse. Ori, așa fiind, un testament datat este acel care prin toate elementele ce cuprinde arată data sa. Și prin urmare ori de câte ori există contradicție între data scrisă și oarecare indicațiuni rezultând din corpul testamentului, ceea ce ar face să rezulte că data e eronată, și pe de altă parte aceleași elemente ar procura mijloace de a se preciza data exactă a testamentului rezultând din act însuși, testamentul va avea această dată și va fi valabilă în sensul art. 970, c. civ. fr. data testamentului fiind aceea rezultă din cuprinsul lui cuprinzându-se și data lui ⁵⁾.

Precum vedem acest principiu al jurisprudenței asupra materiei probei este excelent și atenuază mult rigorile tehnice asupra nulității rezultând din simplul fapt al neexactității datei. Ar fi perfect dacă s'ar merge mai departe și s'ar admite numai probe intrinsece rezultând din elementele testamentului, și nu s'ar ține seamă și de elementul extern, filigramul hârtiei !

În rezumat, deci, după teoria franceză, data e în sine o formă legală care valorează prin ea însăși. În materie de probă ea nu e de cât o declarațiune testamentară lăsată la libera afirmație a testatorului și pe care trebuie să o primim aceea ce el o dă, dar cu puțință de a o interpreta cu ajutorul clauzelor din tot contextul testamentului și sub rezerva excepțiunilor admise când e vorba de captațiune și incapacitate.

Acum putem distinge data falsă de data inexactă sau rectificată. *Falsă* va fi, când din conținutul testamentului rezultă că data indicată nu este exactă fără să ne procure acest testament și elementele necesare pentru a stabili data adevărată. Spre exemplu un testament în care se dispune în favoarea

unui copil ca existent, și se constată că s'a născut posterior datei testamentului; dacă testamentul nu va da decât acest element, data posterioară a nașterii va fi un element negativ suficient a îndeplăti data arătată în testament, dacă nu vom avea alte elemente pozitive din care să rezulte altă dată precisă care să fie data exactă a testamentului. Data fiind falsă, adică absentă de dată, testamentul după jurisprudența franceză va fi nul pentru lipsă de formă.

Neexactă va fi când data formală scrisă de testator nu va concorda cu aceea rezultă din contextul testamentului. Data reală se substituie în asemenea caz datei formale, testamentul are data ce rezultă din testament, deci avem data rectificată. Așa luând exemplul de mai sus, dacă testatorul zice că în acea zi el a împlinit 50 ani, care calculată după actul de naștere se vede că era o zi posterioară nașterii copilului; acest testament dacă cuprinde elemente negative indicând falșitatea datei, cuprinde însă și elemente pozitive pentru a o rectifica, în acest caz testamentul va avea data rectificată rezultând din contextul testamentului.

Această distincție dintre data falsă și cea rectificată, prezintă în sine oarecare valoare practică cel puțin în teoria franceză, fiind-că nu se anulează testamentul de cât în caz de dată falsă fără puțință a se rectifica prin contextul testamentului; testamentul va fi valabil când data sa se poate rectifica prin contextul lui însuși.

În Germania s'a încercat a se suprima această distincțiune declarând că e absentă data oricâte ori data formală (acea pusă pe testament) ar fi neexactă, refuzându-se a se ține seamă de elementele din contextul actului ce ar putea să o rectifice, și s'a zis că din moment ce testatorul a afirmat o dată falsă, testamentul nu are dată. În Franța jurisprudența recunoaște că este dată ori de câte ori când din testament rezultă ziua exactă când a fost scris. Iată pentru ce s'a considerat testamentul bun și forma îndeplinită când nu se constată din însuși testament vre-o atestație contradictorie, căci proba în afară de testament nu poate servi pentru a-l declara fără dată și deci cu formele neîndeplinite.

5) V. Req. 1 Februarie 1905, D. P. 1905. I. 184. Req. 31 Martie 1896, D. P. 1897. I. 456. Req. 21 Februarie 1906, D. P. 1906 I. 104. Req. 12 Februarie 1906, D. P. 1907. I. 247.

Art. 970 fr. cere data ca un element de formă, ea există, și de oare ce nu e contrazisă de act însuși, forma e îndeplinită independent de orice eroare de dată.

Hippolyte G. Nicoleanu

Doctor în drept dela facultatea
din Paris, avocat

(Va urma)

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECTIUNI-UNITE

Audiența dela 12 Februarie 1915

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Ion Dumitrescu cu Dimitrie Sintescu

ACHIESARE. — HOTĂRÂRE JUDECĂTOREASCĂ. — EXECUTARE DE BUNĂ VOE. — ART. 317 PR. CIV.

ESIRE DIN INDIVIZIUNE. — ACȚIUNE. — PRETENȚIUNI ASUPRA IMOBILULUI DE ÎMPĂRȚIT. — STABILIREA DREPTULUI DE PROPRIETATE. — ÎMPĂRȚEALĂ. — ART. 729 C. CIV.

1° Pentru ca să existe achiesare trebuie ca partea să execute de bună voe o hotărâre care să fie prohunțată în contra sa.

2° Acțiunea pentru esire din indiviziune presupune necontestate calitatea de moștenitor și existența unei indiviziuni de drept, indiferent dacă posesiunea de fapt o au toți comoștenitorii asupra averii a cărei împărțeală se cere.

Prin urmare, atunci când cu ocaziunea unei cereri de esire din indiviziune se ridică pretențiuni de exclusivă proprietate asupra întregii sau a unei porțiuni din averea supusă împărțelei, trebuie ca în prealabil să se stabilească că acea avere face parte din patrimoniul lui de cujus și numai în urmă după aducerea ei la masa succesorală, să se procedă la îndeplinirea formelor prevăzute de lege pentru împărțeală.

No. 5. — Casată, în urma recursurilor făcute de Ion Dumitrescu, decedat și reprezentat prin Elena I. Dumitrescu, cum și de Dimitrie Sintescu, decizia No. 217 din 1906, a Curței de apel din București, secția III.

S'a ascultat citirea raportului făcut în cauză de d-l președinte V. Râmniceanu; pe d-l avocat Al. Otulescu, care a dezvoltat motivele I, II și III din recursul lui D. Sintescu, a invocat un fine de neprimire a recursului Elenei Dumitrescu și a combătut motivele recursului acesteia; pe d-l avocat Flechtenmacher, în combaterea motivelor lui D. Sintescu și a finelui de neprimire; pe

d-l avocat Take Ionescu, în combaterea aceleiaș fine de neprimire, și pe d-l procuror-general care a conchis la admiterea motivelor I și III din recursul lui D. Sintescu, respingerea incidentelor și admiterea recursului Elenei Dumitrescu.

Curtea deliberând,

Având în vedere deciziunea Curței de apel, adusă în recurs, care adoptă motivele de fapt și de drept din jurnalul No. 6310 din 1903, a tribunalului Ialomița;

Având în vedere că faptele care au dat naștere acestui proces sunt următoarele: În anul 1896, Ion Dumitrescu a intentat acțiune la tribunalul Ialomița, în contra fraților săi Iorgu Dumitrescu și Zinca Rădulescu, reprezentată prin Dimitrie Sintescu, cesionarul drepturilor sale succesoriale, cerând împărțirea averii rămasă dela tatăl său, defunctul Dimitrie Atanasie Cojocăreanu.

În această acțiune Dimitrie Sintescu a făcut cerere reconvențională, pentru ca să i se recunoască față de toți moștenitorii, dreptul de proprietar exclusiv asupra moșiei Sintești, pe care o stăpânește în puterea unui act de donație autentic, făcut de Iorgu Dumitrescu, părintelui său încă din anul 1883, cerând ca acea moșie să fie scoasă din masa succesorală de împărțit;

Că, tribunalul a admis în parte incidentul ridicat de Dimitrie Sintescu, i-a recunoscut prezența sa în insistența de partagiu numai ca cesionar al drepturilor Zincai Rădulescu, și a respins ca nefondată cererea încât privește scoaterea din masa succesorală de împărțit a moșiei Sintești, pe motiv că ea ar fi prematură și că discuțiunea ei nu s'ar putea face decât după terminarea împărțelei și tragerea loturilor, căci numai atunci se va ști, care din moștenitori este proprietarul cu dreptul să revendice dela D. Sintescu, dispunând astfel continuarea împărțelei;

Că, în contra acestui jurnal, Dimitrie Sintescu făcând apel, Curtea prin deciziunea supusă recursului, adoptă în întregime motivele de fapt și de drept din jurnalul tribunalului și respinge apelul;

Că, în fine, Dimitrie Sintescu și Ion Dumitrescu, azi decedat și reprezentat prin soția sa Elena I. Dumitrescu, făcând recurs în contra deciziunei Curței de apel, și asupra motivelor invocate de ambele

părți recurente precum și asupra cererii de neadmisibilitate a recursului lui Ion Dumitrescu, făcându-se divergență de către secțiunea I a acestei Curți, iar la judecarea divergenței, neputându-se forma majoritatea cerută de art. 20 din legea organică a Curții, recursurile au fost trimise în cercetarea și judecata secțiilor-unite.

În cât privește cererea de a se declara neadmisibil recursul făcut de Ion Dumitrescu, decedat și reprezentat prin soția sa Elena I. Dumitrescu :

Având în vedere că recurentul D. Sintescu, cere a se declara neadmisibil acest recurs pentru motivele următoare : 1) că, I. Dumitrescu, ar fi achiesat la deciziunea Curței de apel supusă recursului, întrucât a continuat formalitățile partagiului, executând astfel deciziunea Curței de apel ; 2) că, recursul este făcut omisso medio, Dumitrescu nefăcând mai întâi apel în contra jurnalului tribunalului ; și 3) că, recursul este și fără interes pentru I. Dumitrescu, în caz de casare a deciziunii Curței de apel.

În privința primului motiv :

Având în vedere că achiesarea există numai atunci când partea execută benevol o hotărâre pronunțată contra sa ;

Considerând că, în speță, recurentul I. Dumitrescu nu execută o deciziune pronunțată în contra sa ci o deciziune prin care credea dânsul că i-se dăduse câștig de cauză față de recurentul Sintescu, prin respingerea incidentului lui D. Sintescu, astfel că, din acest punct de vedere, achiesarea nu poate fi din partea lui I. Dumitrescu când în virtutea deciziunii Curței de apel, a procedat înainte la formalitățile partagiului.

În ce privește al doilea motiv :

Având în vedere că prin jurnalul tribunalului No. 630 din 1903, se dăduse câștig de cauză lui I. Dumitrescu, așa că dânsul nu avea interes a face apel ; că, însă, în urma apelului lui Sintescu, afacerea fiind adusă întregă înaintea Curței de apel și discutată contradictoriu, dreptul de recurs era deschis deopotrivă pentru ambele părți, în contra deciziunii Curței de apel.

În ce privește al treilea motiv :

Considerând că nu se poate contesta interesul lui Dumitrescu la admiterea recursului său, în ipoteza când, după recursul lui Sintescu, s'ar casa deciziu-

nea Curței de apel, căci recursul lui Dumitrescu, tinde a se stabili de această Curte că, instanțele de fond, fără drept și prin exces de putere, au refuzat să discute, cu ocaziunea acțiunii în împărțeală, temeinicia cererii lui Sintescu de a distrage o parte din avere dela masa succesorală, ca aparținându-i în exclusivă proprietate și astfel să i se evite un nou proces, după partaj, cu privire la aceea, așa că, în aceste condițiuni interesul lui Dumitrescu, care susține o teză de drept contrarie recurentului Sintescu, este în afară de orice îndoială.

Asupra motivului I de casare din recursul lui D. Sintescu și a motivului din recursul lui I. Dumitrescu, decedat în cursul instanței și reprezentat prin soția sa Elena Dumitrescu, legatară universală :

I. «Exces de putere și violarea art. 729 și urm. c. civ. Instanța de fond a dispus împărțeala între comonștenitori a unei averi pe care ei nu o posedă și mi-a respins cererea mea formală de a nu se împărți între alte persoane propria mea avere, rezervându-mi dreptul de a mă apăra când îmi vor face acțiune în revendicare.

«Exces de putere, omisiune esențială și nemotivare.

«Curtea nu putea să refuze a discuta valabilitatea donațiunii și a o înlătura, cu atât mai mult cu cât este dovedit că mai târziu, asupra operațiunilor partajului, Curtea, secția II, chemată să statueze, neținând seamă de dispozițiunile zisului jurnal și interpretând cu dela sine putere deciziunea atacată cu recurs, găsește că actul de danie nefiind înlăturat, el există ca titlu în mâna lui D. Sintescu, și justifică pe acesta de a se opune la împărțeală. Rezultatul acestui mod de a judeca și hotărâ este că, după 14 ani de judecată am obținut o hotărâre care nu mi dă nimic din dreptul meu de moștenire».

Având în vedere că se constată că, cu ocaziunea cercetării acțiunii de partaj a averii rămasă pe urma defunctului Cojocăreanu, recurentul Dimitrie Sintescu, care era chemat în instanța de partaj ca cesionar al părții de succesiune ce se cuvenea mătusei sale Zinca Rădulescu, din averea lui Cojocăreanu, a făcut o cerere reconvențională, pentru a i se recunoaște, față de ceilalți moștenitori, dreptul de proprietar exclusiv, asupra moșiei Sintești, pe care o deține dela părintele său cu titlul de donațiune, autentificat încă din anul 1883, asupra căreia a devenit proprietar prin prescripțiune, conchizând că acea moșie să fie scoasă din averea de împărțit ; că, însă tribunalul ca și Curtea de apel a respins ca prematură această cerere, hotărând ca discuțiunea

validității titlului lui Sintescu să se facă după terminarea împărțelii și tragerea loturilor, iar pe de altă parte a menținut moșia Sintești în masa succesorală de împărțit;

Considerând că, în principiu și în conformitate cu dispozițiunile art. 729 c. civ., acțiunea pentru eșire din indiviziune presupune necontestate calitatea de moștenitor și existența unei indiviziuni de drept, indiferent dacă posesiunea de fapt o au toți comoștenitorii asupra averii a cărei împărțire se cere;

Că, de aci urmează că atunci când cu ocaziunea unei cereri de eșire din indiviziune se ridică pretențiuni de exclusivă proprietate asupra întregii sau unei porțiuni din averea supusă împărțelii, se impune a se stabili în prealabil că acea avere face parte din patrimoniul lui decujus și numai în urmă după aducerea ei la masa succesorală, să se procedă la îndeplinirea formelor prevăzute de lege pentru împărțire;

Că, dacă contrar acestei norme, s'ar supune împărțelii și o avere asupra căreia indiviziunea este contestată, pe lângă dificultățile practice ce poate întâmpina îndeplinirea formelor împărțelii ca: expertize sau faceii de loturi, când acea avere este stăpânită de un terțiu, ca proprietar, care n'ar figura în instanța de împărțeală și față de care justiția nu a dat încă o soluțiune cu putere executorie, dar într'un asemenea sistem, s'ar ajunge și la rezultatul ca, în lotul unuia dintre moștenitori să se pună un drept litigios în locul unei averi reale și sigure, și astfel să se nesăcotească principiul de egalitate ce trebuie să domnească în materie de împărțeală;

Considerând că, în specie, D. Sintescu, care se găsea în instanță ca reprezentând, în calitate de cesionar drepturile unuia dintre moștenitori, pretinzând pe calea unei cereri reconvenționale scoaterea moșiei Sintești din averea supusă împărțelii, urmă că instanțele de fond nu puteau cuprinde în masa succesorală acea moșie mai înainte de a fi rezolvat și respins pretențiunile lui Sintescu, cu privire la dreptul de proprietate asupra ei;

Considerând de altă parte, că în împrejurările date ale cauzei, Curtea nu putea să rezerve discuțiunea dreptului de proprietate asupra moșiei Sintești pe calea unei acțiuni principale după împărțeală, față cu moștenitorul în lotul căruia ar fi căzut acea moșie,

căci pe lângă că această soluțiune este contrazisă de considerațiunile mai sus expuse, apoi necesitatea unei acțiuni principale în petițiune de ereditate ori în revendicare, după cum se discută calitatea de moștenitor or dreptul de proprietate pentru a se aduce la masa de împărțit o avere ce se deține de un terțiu, presupune cazul că este vorba de un deținător străin care nu se găsește în nici un raport juridic cu moștenitorii, și lipsește de calitatea cerută de lege pentru a participa la o acțiune în împărțeală, că, atunci însă, când, ca în specie, acel ce invoacă drepturi exclusive asupra unei porțiuni din averea succesorală pe temeiul unui act de donațiune emanat chiar dela unul din moștenitori, este în același timp și cesionarul drepturilor succesore ale unui alt moștenitor, și în această calitate are dreptul de a figura în instanța de partaj, evident că în această situațiune, cu ocaziunea fixării masei succesore, urmă să se discute drepturile respective ale părților și prin urmare și cererea incidentă formulată de Sintescu și dela rezolvarea căreia depindea însuși modul de compunere a acelei mase:

Considerând că, astfel fiind, când tribunalul ca și Curtea de apel a refuzat a discuta și a se pronunța asupra cererii incidente făcută de D. Sintescu, impunând părților în mod inutil și nejustificat un nou proces cu toate consecințele semnalate mai sus, iar pe de altă parte a menținut în masa succesorală moșia în discuțiune, a săvârșit un învederat exces de putere și prin urmare ambele motive reproduse mai sus sunt întemeiate; 1)

Pentru aceste motive, casează.

1) Celelalte motive sunt fără interes.

N. R.

BIBLIOGRAFIE

Codurile uzuale, noua ediție publicată de d-l C. Hamangiu, consilier la Curtea de apel din Craiova, într'un singur volum format mare în 4°, de aproape 600 pagini, în genul ediției franceze *de servietă* Dalloz, cuprinzând totalitatea codurilor uzuale române în vigoare cu toate modificările suferite dela promulgarea lor până în prezent

Depozit la librăria editoare *Alcalay & Comp.*

Prețul volumului legal flexibil în piele, lei 25

*

În aceeași editură a apărut acum **Codul de procedură civilă**, a doua ediție, adnotat cu doctrina și jurisprudența până la zi de d-l *Em. Dan*.